

Lovforslag nr. L 140. Fremsat den 18. januar 1990 af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder)

Forslag

til

Lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforbereende enkeltfagsundervisning for voksne m.v.

Kapitel 1

Uddannelser og eksamen

§ 1. Kursus til højere forberedelseseksamen er en almen og studieforbereende uddannelse for voksne og unge.

Stk. 2. Studieforbereende enkeltfagsundervisning er et tilbud til voksne om supplerende uddannelse på flere niveauer.

§ 2. Der gives undervisning i billedkunst, biologi, dansk, datalogi, design, dramatik, engelsk, erhvervsøkonomi, film- og tv-kundskab, filosofi, fransk, fysik, geografi, græsk, historie, idræt, italiensk, kemi, latin, matematik, musik, naturfag, oldtidskundskab, psykologi, religion, russisk, samfundsfag, spansk, teknikfag og tysk. Der gives endvidere kursisterne kollektivt uddannelses- og erhvervsorientering.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan bestemme, at der skal gives undervisning i yderligere fag.

Stk. 3. Undervisningen gives med forskel fra fag til fag på flere niveauer, herunder det højeste gymnasiale niveau. Hvor et fag har flere niveauer, kan der bygges videre fra et lavere til et højere niveau.

Stk. 4. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om undervisningen, herunder om det enkelte fags indhold og omfang og om, på hvilket niveau fagene skal tilbydes.

Stk. 5. Undervisningen i hvert fag, bortset fra billedkunst, idræt og musik som fællesfag i et samlet 2-årigt forløb, jf. § 3, afsluttes med prøve. Prøverne kan sammenstykkes til en højere

forberedelseseksamen, jf. § 3, eller en studentereksamen, jf. § 4, stk. 2.

Stk. 6. Studerende, der ikke har deltaget i undervisningen til højere forberedelseseksamen eller i studieforbereende enkeltfagsundervisning, kan aflægge prøve som selvstuderende.

§ 3. Højere forberedelseseksamen giver afhængigt af de foretagne fagvalg grundlag for videregående uddannelse.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om kursus til højere forberedelseseksamen, herunder om hvilke fag der er fællesfag, og hvilke der tillige eller alene er tilvalgsfag, samt om mindstekrav med hensyn til antallet og sammensætningen af tilvalgsfag, der sammen med fællesfagene udgør en samlet eksamen for den enkelte studerende.

Stk. 3. Uddannelsen efter stk. 1 og 2 kan gennemføres som et samlet 2-årigt forløb eller tilrettelægges som enkeltfagsundervisning.

§ 4. Studieforbereende enkeltfagsundervisning giver gennem undervisning i enkelte fag eller særligt tilrettelagte uddannelsesforløb voksne grundlag for videregående uddannelse og mulighed for at supplere tidligere uddannelse eller for at forbedre deres erhvervsmuligheder.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om aflæggelse af studentereksamen i henhold til denne lov.

§ 5. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter regler om eksamen, herunder om fordringer og eksamensopgivelser, prøver, censur,

F. t. 1. kursus til højere forberedelseksamen m.v.

karakterer samt om udstedelse af eksamensbevis.

§ 6. Der tilbydes de studerende individuel uddannelses- og erhvervsvejledning efter regler, der fastsættes af undervisnings- og forskningsministeren.

§ 7. Til handicappede studerende gives der specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter regler herom.

Stk. 2. For kursister, der midlertidigt på grund af sygdom i længere tid ikke kan følge den almindelige undervisning, iværksættes der undervisning efter regler, der fastsættes af undervisnings- og forskningsministeren.

§ 8. Studerende, der tilhører et trossamfund uden for folkekirken, fritages efter anmodning for at deltage i undervisning og prøve i religion. Er den studerende undergivet forældremyndighed, kan fritagelse kun ske med samtykke fra dennes indehaver.

Kapitel 2

Optagelse

§ 9. En ansøger kan optages på et 2-årigt forløb til højere forberedelseksamen, hvis

- 1) ansøgeren har afsluttet 10. klassetrin i grundskolen og aflagt udvidet afgangsprøve i dansk samt i to af fagene matematik, engelsk, tysk eller fransk og desuden efter den afleverende skoles opfattelse forventes at kunne følge undervisningen på tilfredsstillende måde og fuldføre den på normal tid, eller
- 2) ansøgeren har afsluttet grundskoleuddannelsen mindst ét år forinden og på baggrund af personlige og faglige kvalifikationer, der vurderes konkret af rektor eller forstanderen på den modtagende institution, forventes at kunne følge undervisningen på tilfredsstillende måde og fuldføre den på normal tid.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om optagelsen, herunder om i hvilke tilfælde en ansøger, der ikke opfylder betingelserne i stk. 1, kan optages.

§ 10. En ansøger kan optages til studieforbe-

redende enkeltfagsundervisning efter reglerne i § 9, stk. 1, nr. 2.

§ 11. Optagelse til undervisning, der i et 2-årigt forløb fører til højt niveau i et fag, sker efter rektors eller forstanderens konkrete vurdering af ansøgerens kvalifikationer.

§ 12. Ansøgere optages på den institution, de ønsker, såfremt der er plads. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte regler om fordelingen af kursister mellem kurserne.

Kapitel 3

Regional styring og kursusstruktur

§ 13. Undervisningen foregår på amtskommunale, statslige eller private uddannelsesinstitutioner. Undervisningen indgår enten som en del af institutionens virksomhed eller foregår på et selvstændigt kursus efter denne lov.

Stk. 2. Der kan mellem institutioner samarbejdes om undervisningsmidler, lokaler, administration, ledelse, lærerkræfter og holddannelse.

Stk. 3. Et selvstændigt kursus kan tillige tilbyde undervisning i henhold til anden lovgivning.

§ 14. Amtsrådene kan oprette og nedlægge kurser og har det overordnede ansvar for disse kursers drift.

Stk. 2. En beslutning om nedlæggelse af et selvstændigt amtskommunalt kursus skal ledsages af en afviklingsplan, som skal godkendes af undervisnings- og forskningsministeren.

§ 15. Amtsrådene sikrer kursuskapacitet til de 2-årige hf-undervisningsforløb i et sådant omfang, at alle ansøgere, der opfylder optagelsesbetingelserne i § 9, kan optages.

Stk. 2. Amtsrådene sikrer, at kvalificerede ansøgere til studieforberevende enkeltfagsundervisning inden for en rimelig tid og en rimelig geografisk afstand kan optages på den ønskede undervisning.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte regler om koordinering af undervisningstilbuddet i bestemte fag, der er nødvendige for optagelse til videregående uddannelse, samt pålægge amtskommuner at oprette undervisning i sådanne fag.

§ 16. Undervisnings- og forskningsministeren kan godkende, at private opretter kurser, der tilbyder undervisning i henhold til denne lov.

Stk. 2. Private kurser skal være selvejende institutioner, hvis vedtægter godkendes af undervisnings- og forskningsministeren efter nærmere fastsatte regler. Undervisnings- og forskningsministeren kan i øvrigt fastsætte regler for godkendelsen.

Stk. 3. En godkendelse kan tilbagekaldes, hvis kurset ikke overholder fastsatte regler eller meddelte påbud.

Kapitel 4

Kursernes ledelse

Selvstændige amtskommunale kurser

§ 17. Amtsrådet træffer beslutning om:

- 1) bevilling til amtskommunens kurser og den økonomiske ramme for det enkelte kursus,
- 2) ansættelse af rektor, jf. dog § 33. Ansættelsen sker, efter at Undervisnings- og Forskningsministeriet har udtalt sig om, hvilke ansøgere der har de nødvendige kvalifikationer til at bestride stillingen,
- 3) ansættelse og afskedigelse af lærere og andet personale i øvrigt, jf. dog § 33. Ansættelse og afskedigelse sker efter indstilling fra rektor,
- 4) specialundervisning,
- 5) kursisters afholdelse af udgifter til undervisningsmidler, jf. § 27, og
- 6) kursets maksimale antal klasser samt det mindste antal kursister, kurset er forpligtet til at optage efter ansøgning.

Stk. 2. Amtsrådet kan pålægge et kursus at tilbyde bestemte fag jf. § 15, stk. 3.

Stk. 3. Amtsrådet kan delegeres sin kompetence eller dele heraf efter denne lov til bestyrelserne, bortset fra bevillings- og arbejdsgiverkompetencen.

§ 18. Ved selvstændige amtskommunale kurser oprettes en bestyrelse.

Stk. 2. Bestyrelsen omfatter repræsentanter for amtsrådet, kommunalbestyrelserne i kursets opland, kursisterne og personalet og kan omfatte andre, herunder repræsentanter for de videregående uddannelser og erhvervslivet. Repræsentanterne for kursister og personale må ikke udgøre et flertal i bestyrelsen. Kursets

rektor er tilforordnet bestyrelsen uden stemmeret.

Stk. 3. Bestyrelsens sammensætning, valg-måde og kompetence skal fremgå af kursets vedtægter, som fastsættes af amtsrådet.

Stk. 4. Bestyrelsen fastlægger efter indstilling fra rektor det maksimale antal kursister i klasserne, jf. § 17, stk. 1, nr. 6, og kursets fagudbud, jf. dog § 17, stk. 2, samt ferieplan. Bestyrelsen skal herudover medvirke ved løsningen af sociale opgaver i tilknytning til kursus, fastsætte kursets ordensregler og medvirke ved byggesager og kan stille forslag til amtsrådet om bygningernes forbedring mv.

Stk. 5. Bestyrelsen fastlægger efter indstilling fra rektor og inden for den økonomiske ramme, der er fastlagt af amtsrådet, kursets budget.

§ 19. Rektor er kursets daglige leder og er ansvarlig for kursets virksomhed over for amtsrådet, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Rektor har det pædagogiske ansvar for kursets undervisning og eksaminer over for undervisnings- og forskningsministeren.

Stk. 3. Rektor leder og fordeler arbejdet mellem kursets ansatte og træffer alle konkrete afgørelser vedrørende de studerende, herunder om optagelse af kursister.

Stk. 4. Rektor afholder eksamen og udsteder bevis herfor.

§ 20. Hvert kursus nedsætter et pædagogisk råd, der omfatter rektor og alle kursets lærere.

Stk. 2. Det pædagogiske råd er rådgivende for rektor.

§ 21. Hvert kursus nedsætter et kursistråd, som vælges af og blandt kursisterne.

Stk. 2. Kursistrådet afgiver udtalelser til rektor, herunder i generelle sager om kursisters forhold.

Selvstændige private kurser

§ 22. For selvstændige private kurser finder § 18, stk. 1, § 19, jf. dog stk. 3, § 20 og § 21 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Bestyrelsen for et privat kursus ansætter og afskediger rektor. Ansættelsen skal godkendes af undervisnings- og forskningsministeren.

Stk. 3. Rektor er ansvarlig for kursets virksomhed over for bestyrelsen.

Andre uddannelsesinstitutioner

§ 23. For undervisning, der finder sted på uddannelsesinstitutioner, der er oprettet i henhold til anden lovgivning, finder bestemmelserne i § 17, stk. 1, nr. 1, 3, 4, 5 og 6, tilsvarende anvendelse. På kommunale, statslige og private institutioner varetages amtsrådets funktioner af henholdsvis kommunalbestyrelsen, undervisnings- og forskningsministeren og bestyrelsen, jf. § 32. § 17, stk. 2, finder anvendelse ved amtskommunale uddannelsesinstitutioner.

Stk. 2. I øvrigt følges de ledelsesregler, der er fastlagt for de nævnte institutioner. Der tillægges dog institutionslederne, bortset fra lederne af erhvervsskoler, beføjelsen til at fastlægge kursets fagudbud jf. § 18, stk. 4, ligesom lederne tillægges samme beføjelser, som er tillagt rektor på et selvstændigt kursus, jf. § 19.

Det centrale pædagogiske tilsyn

§ 24. Undervisnings- og forskningsministeren har det overordnede ansvar for og fører tilsyn med undervisning og eksamen i henhold til denne lov.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan give pålæg til rektor eller forstanderen i pædagogiske anliggender samt fastsætte regler om klage over og omgørelse af trafne afgørelser i forbindelse med eksamen.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan, jf. stk. 1, fordrer de nødvendige oplysninger vedrørende kurserne, herunder foranstalte besøg på kurserne.

Stk. 4. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter regler om indsamling af oplysninger fra kurserne.

Kapitel 5

Finansiering

§ 25. Undervisningen finder sted på uddannelsesinstitutioner, der drives af amtsrådene, staten eller af private.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan yde tilskud til forsøgs- og udviklingsarbejde, til udvikling af efteruddannelseskurser og evt. til andre formål.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte bestemmelser, der regulerer amtskommunernes driftsudgifter pr. studerende.

§ 26. Den amtskommune, der på en amtskommunal institution optager en ansøger med hjemsted uden for amtskommunen, kan kræve godtgørelse for de hermed forbundne udgifter fra den amtskommune, hvor den pågældende er hjemmehørende.

Stk. 2. En person anses for hjemmehørende i den amtskommune, hvor folkerasterkommunen er beliggende.

Stk. 3. Amtskommunen kan kræve betaling fra en anden amtskommune for udgifter til undervisning af personer, der er hjemmehørende i amtskommunen, men som ved beregning af kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner indgår i folketallet i den anden amtskommune.

§ 27. Undervisningen i henhold til denne lov på offentlige uddannelsesinstitutioner samt på erhvervsskoler er vederlagsfri.

Stk. 2. De undervisningsmidler, der er nødvendige for undervisningen, skal stilles til rådighed for de studerende uden betaling, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan bestemme, at de studerende i begrænset omfang selv anskaffer undervisningsmidler. Betaling for fotokopier til undervisningsbrug kan fastsættes som en gennemsnitsbetaling for kurssets studerende eller for grupper af studerende på institutionen.

Stk. 4. Undervisnings- og forskningsministeren kan delegere sin beføjelse efter stk. 3 til vedkommende amtsråd eller til institutionerne.

Stk. 5. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte regler om, at studerende, som indstiller sig til prøve uden at være tilmeldt undervisningen (selvstuderende), skal betale et gebyr.

§ 28. Staten yder tilskud til private kurser efter reglerne i lov om statsstøtte til visse private skoler under følgende betingelser:

- 1) Kursus skal som et gennemsnit af de tre seneste finansår, i hvilke der har været virksomhed, have haft mindst 8 kursister pr. klasse.
- 2) Kurssets rektor og lærere skal være aflønnet efter de for offentlige kurser gældende regler.
- 3) Kurssets rektor og lærere skal være medlemmer af vedkommende pensionskasse eller over for undervisnings- og forskningsmini-

steren godtgøre, at der på anden måde er sikret dem en passende pension.

Kapitel 6

Lærerne

§ 29. Ansættelse som adjunkt eller lektor til undervisning i henhold til denne lov eller som rektor for et selvstændigt kursus er betinget af, at den pågældende inden for den i § 2, stk. 1, nævnte fagrække har bestået kandidateksamen eller magisterkonferens ved et universitet eller et universitetscenter. Undervisnings- og forskningsministeren kan godkende, at ansøgere, som har gennemført anden tilstrækkelig uddannelse, ansættes i de nævnte stillinger. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler for, hvilke faglige betingelser der skal være opfyldt som betingelse for ansættelse.

Stk. 2. Fast ansættelse som lærer til undervisning i henhold til denne lov er betinget af, at den pågældende har bestået en af undervisnings- og forskningsministeren foranstaltet prøve i teoretisk og praktisk pædagogik samt deltaget i fagligt-pædagogisk kursus. Undervisnings- og forskningsministeren kan i særlige tilfælde fravige denne bestemmelse.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren tildeler lærere undervisningskompetence i ét eller flere fag i henhold til reglerne i stk. 1 og 2.

Stk. 4. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om kursus og prøve i teoretisk og praktisk pædagogikum. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte regler om adgangsregulering til pædagogikum og kan endvidere fastsætte regler om, at pædagogikum kun tilbydes lærere, der er ansat ved en institution, der tilbyder undervisning i henhold til denne lov.

Stk. 5. Alle institutioner, der tilbyder undervisning i henhold til denne lov, har pligt til efter anvisning fra undervisnings- og forskningsministeren at modtage lærerkandidater til gennemgang af kursus i praktisk pædagogik.

Kapitel 7

Forskellige bestemmelser

§ 30. Undervisnings- og forskningsministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelser fra loven, hvis det sker for at fremme forsøgsarbejde. Forsøgene må ikke forringe de studerendes

muligheder for at gøre brug af deres uddannelse som grundlag for videregående studier eller rettigheder i anden henseende.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan fravige bestemmelserne i denne lov, hvor et kursus tilbyder undervisning, der sigter mod en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til videregående uddannelser i Danmark.

§ 31. Efter nærmere regler fastsat af undervisnings- og forskningsministeren kan klager over rektors eller forstanderens afgørelser i pædagogiske anliggender indbringes for ministeren.

Stk. 2. Klager over afgørelser, der er truffet af bestyrelser eller tilsvarende organer ved amtskommunale kurser, indbringes for amtsrådet.

§ 32. For så vidt angår kommunale kurser, der tilbyder undervisning i henhold til denne lov i Københavns og Frederiksberg kommuner, træder kommunalbestyrelsen i amtsrådets sted i de i denne lov nævnte sammenhænge.

Stk. 2. For så vidt angår statslige kurser udøver undervisnings- og forskningsministeren de beføjelser, der i denne lov er tillagt amtsrådet.

Stk. 3. For så vidt angår private kurser træder den private institutions bestyrelse i amtsrådets sted i de i denne lov nævnte sammenhænge.

§ 33. Rektorer for offentlige selvstændige kurser bortset fra kommunale kurser i Københavns Kommune ansættes som tjenestemænd i henhold til reglerne i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Stk. 2. Uansøgt afskedigelse af tjenestemandsansatte rektorer og lærere foretages af undervisnings- og forskningsministeren, bortset fra uansøgt afsked på grund af svagelighed, eller ved opnåelse af 70 års alder.

§ 34. Tilskud til befordring ydes i henhold til § 28 i lov om gymnasiet m.v.

Kapitel 8

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser m.v.

§ 35. Loven træder i kraft den 1. april 1991. Lovens § 24 træder dog i kraft den 1. maj 1990 og § 27 den 1. januar 1991.

Stk. 2. Lov om højere forberedelseksamen, jf. lovbekendtgørelse nr. 608 af 22. september

1987, ophæves. Bestemmelserne i loven samt §§ 1 og 3-5, § 7, stk. 2 og 3, § 8, stk. 1, 3 og 4, og §§ 9, 11, 11a og 13 i lov om prøveforberedende enkeltfagsundervisning m.v. for voksne, jf. lovbekendtgørelse nr. 320 af 4. juli 1983, finder fortsat anvendelse på den undervisning, der er påbegyndt inden den 1. august 1991.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan ophæve de enkelte bestemmelser i lov om amtskommuners overtagelse af visse stats-

skoler og -kursus mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 438 af 27. juni 1986.

Stk. 4. I lov om frikommuner, jf. lovbekendtgørelse nr. 583 af 31. august 1989, ophæves § 46b, jf. dog stk. 5.

Stk. 5. Frikommuneforsøg, der er godkendt efter den i stk. 4 nævnte paragraf, bevarer deres gyldighed.

§ 36. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

A. Almindelige Bemærkninger

1. Indledning

Forslaget til lov om kursus til højere forberedelseseksamen og om studieforbereende enkeltfagsundervisning for voksne m.v. afløser gældende lov om højere forberedelseseksamen, jf. lovbekendtgørelse nr. 608 af 22. september 1987, samt de dele af lov om prøveforberedende enkeltfagsundervisning m.v. for voksne, jf. lovbekendtgørelse nr. 320 af 4. juli 1983, der ikke blev ophævet i forbindelse med vedtagelsen af lov om almen voksenuddannelse. Endvidere er de bestemmelser vedr. hf mv., som hidtil har stået i skolestyrelsesloven, indføjjet i lovforslaget. I alt er tre love blevet til én.

I forhold til gældende regler indeholder lovforslaget følgende hovedændringer:

- Bestemmelserne om hf-enkeltfag og 2-årige kurser samles i én lov.
- Der skabes større fleksibilitet i uddannelsesstrukturen og bedre samarbejdsmuligheder på alle planer mellem uddannelsesinstitutionerne.
- Undervisningstilbuddet udvides med fag på gymnasiets højniveau både som enkeltfag og som valgmulighed på 2-årigt kursus.
- Gymnasiale suppleringskurser (GSK) indbygges i loven med undtagelse af de »skråddersyede« suppleringskurser på de videregående uddannelser.
- Det bliver muligt inden for lovens rammer at tage en studentereksamen. Studentereksamen kan tages enten som 2-årigt forløb efter tilsvarende regler som på studenterkursus, eller som sammenstyknings af enkeltfag. Studenterkurserne vil kunne tilbyde enkeltfagsundervisning.
- Optagelsesbetingelserne strammes for ansøgere direkte fra folkeskolen, idet der indføres en egnethedserklæring og stilles krav om flere udvidede prøver fra folkeskolen. Samtidig nedtones de formelle optagelseskrav for voksne ansøgere.
- Der indføres en ny styrelsesmodel på kurserne parallel med den, der indføres på gymnasieområdet.
- Der påtænkes foretaget mindre justeringer i fagrækken og i fagenes indhold med henblik på en

større sammenlignelighed med niveauet i de øvrige gymnasiale uddannelser. Desuden oplødes tilrettelæggelsen af de enkelte fag, og der indføres flere nye valgfag.

2. Baggrunden for lovforslaget

I forlængelse af en statusrapport om højere forberedelseseksamen udarbejdet af Direktoratet for Gymnasieskolerne og Højere Forberedelseseksamen (Tema 6, 1987) nedsatte undervisnings- og forskningsministeren i nov. 1987 et bredt sammensat udvalg om højere forberedelseseksamen med daværende højskoleforstander Niels Højlund som formand.

Udvalget skulle først og fremmest overveje hf's placering i det samlede uddannelsesbillede og foreslå løsninger på de konstaterede problemer i uddannelsen.

I udvalgets betænkning (Betænkning nr. 1160, januar 1989), er det en hovedkonklusion, at hf-uddannelsen i sin mere end 20-årige levetid har vist sin retfærdighed som adgangsvej for unge og voksne til yderligere kvalificering og videre uddannelse. Det er en uddannelse med en særlig profil, som har givet nye grupper i befolkningen adgang til en kompetencegivende eksamen. Rekrutteringen til uddannelsen er bred og svarer socialt set til gennemsnittet af befolkningen, og hf har endvidere vist sig i særlig grad at appellere til kvindelige uddannelsessøgende - 70 pct. af kursisterne på de 2-årige kurser og 75 pct. på enkeltfagskurserne er kvinder. Helt i overensstemmelse med forudsætningerne i loven har hf-uddannelsen især fundet anvendelse ved optagelse på de korte og mellemlange videregående uddannelser.

Men i betænkningen peges også på en række påtrængende problemer i forbindelse med uddannelsens struktur og indhold. De vigtigste er:

- Den eksisterende kursusstruktur med stramme holddannelsesregler og tilrettelæggelsesformer er en hindring for en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse og for samarbejdsmulighederne mellem 2-årige kurser og enkeltfagskurser og med andre uddannelser.

- Hf's status som generelt adgangsgivende eksamen også til lange videregående uddannelser på linie med studentereksamen giver problemer med den specifikke studiekompetence for de hf'ere, der starter på tunge, teoretiske studier. Problemet er blevet mere påtrængende efter gymnasireformen, idet en student nu har mindst to højniveau-fag. Undersøgelser tyder da også på, at hf'ernes gennemførelsesprocent ved lange videregående uddannelser er lavere end studenternes. Det gælder især ved de teknisk-naturvidenskabelige uddannelser samt ved visse samfundsvidenskabelige uddannelser.
- Frafaldet fra hf-uddannelsen har været relativt stort. Ved enkeltfagskurserne gennemfører under 50 pct. af de studerende de(t) fag, de er tilmeldt, med prøve, og på de 2-årige kurser har gennemførelsesprocenten i en årrække ligget konstant på ca. 70 (10 – 15 pct. lavere end gymnasiet).

Ved siden af disse problemer har andre ændringer inden for uddannelsesområdet fremmet behovet for en revision af lovgrundlaget for hf:

- Hidtil har lovgrundlaget været 2 love: lov om højere forberedelseksamen og lov om prøveforberedende enkeltfagsundervisning mv. for voksne. Efter vedtagelsen af lov om almen voksenuddannelse er store dele af loven om prøveforberedende enkeltfagsundervisning ophævet, og loven om almen voksenuddannelse nødvendiggør desuden ændringer i udbuds- og styrelsesregler for hf-enkeltfagsområdet. Det vil være en åbenlys fordel at få samlet alle bestemmelser om hf i én lov (regelsanering).
- Som følge af gymnasireformen samt de planlagte ændrede optagelsesbetingelser til de videregående uddannelser skal systemet med gymnasiale suppleringskurser (GSK) revideres. Det er naturligt – og ressourcebesparende – at indbygge GSK i form af suppleringsmulighed op til gymnasiets højeste niveauer.
- Endelig gør den påtænkte gradvise ophævelse af skolestyrelsesloven det påkrævet, at de bestemmelser gældende for hf, der ønskes opretholdt, finder plads i en ny lov.

3. Væsentlige elementer i lovforslaget

Det foreliggende lovforslag bygger på indstillingerne og forslagene i betænkning nr. 1160, inddrager de oven for nævnte ydre faktorer og tager højde for den forventede udvikling i de kompetencegivende ungdoms- og voksenuddannelser som helhed. Forslaget følger betænkningens hovedkonklusion, nemlig at hf også i fremtiden skal være en almen og studieforberedende uddannelse for unge og voksne med et fælles overordnet regelsæt for undervisning og eksa-

men, uanset om der er tale om enkeltfag eller 2-årigt kursus. Hf-uddannelsen skal være et tilbud til de voksne, der på et senere tidspunkt ønsker at kvalificere sig yderligere til uddannelse og erhverv, og den skal fortsat kunne påbegyndes direkte efter folkeskolen (normalt efter 10.klasse) for de unge, der ønsker en samlet eksamen på 2 år.

I betænkningen fremhæves det, at udviklingen frem mod år 2000 vil medføre, at hf som ungdomsuddannelse vil have mindre betydning end hf som kompetencegivende voksenuddannelse. Derfor giver forslaget i højere grad, end det er tilfældet i dag, mulighed for, at uddannelsen kan tillempes voksnes meget forskelligartede uddannelsesbehov. Der skabes videre rammer for en varieret tilrettelæggelse, der tillader specialisering for voksne samtidig med, at den samlede uddannelse for unge stadig giver et bredt alment fundament. Desuden udvides undervisningstilbudet med fag på gymnasiets høje niveauer.

Det skarpe skel mellem enkeltfagskurser og 2-årige kurser ophæves, og der lægges op til nye samarbejdsformer både på de enkelte institutioner og imellem forskellige institutioner. På enkeltfagskurserne (for voksne) skal man kunne tage en samlet eksamen på under tre år, hvilket ikke er muligt i dag. Modsat skal de 2-årige kurser (selvstændige eller i tilknytning til gymnasier eller seminarier), der fortrinsvis søges af unge, og hvor man i dag kun kan tage en samlet eksamen, også kunne tilbyde enkeltfagsundervisning. Herved åbnes der også for, at enkeltfagskursister og kursister på 2-årigt kursus kan gå på fælles hold. Hvor særlige lokale forhold taler for det, muliggøres en sammenlægning af de to kursustyper.

Gennem en udvidelse af undervisningstilbudet med fag på gymnasiets højniveau, både som enkeltfag og som valgmuligheder på 2-årigt kursus, skabes mulighed for, at studerende kan skaffe sig bedre forudsætninger for studiestart gennem hf-uddannelsen eller specifik kompetence ved suppleringsmulighed af tidligere uddannelse. Herved sikres, at der ikke opstår blindgyder i uddannelsessystemet, og samtidig overflødiggøres de gymnasiale suppleringskurser (GSK) bortset fra særlige kurser på videregående uddannelsesinstitutioner. Den suppleringsmulighed, som GSK hidtil har udgjort i universitetsbyerne, får en større geografisk spredning, og samtidig tilgodeses de voksne, der ønsker at kvalificere sig på højt niveau i enkelte fag (f.eks. fremmedsprog).

Idet der etableres en større sammenlignelighed i niveau – men ikke nødvendigvis i indhold – mellem hf-fagene og tilsvarende niveauer i de øvrige gymnasiale uddannelser, især gymnasiet, kan prøver i hf-fag for fremtiden i højere grad give merit på linie med fagene på samme niveau i de øvrige uddannelser.

Som helhed forventes det, at denne fleksible struktur vil fremstå som et attraktivt og brugervenligt uddannelsesstilbud for både voksne og unge. Dertil kommer, at strukturen vil bidrage til at mindske de uheldige virkninger af den demografisk betingede nedgang i antallet af kursister på 2-årigt hf fra begyndelsen af 90'erne, idet den kan sikre, at uddannelsen fortsat kan tilbydes mange steder i landet.

Ifølge lovforslaget giver hf afhængigt af fagvalget den samme generelle kompetence til optagelse til videregående uddannelse som i dag. Kravet om specifikke fagvalg vil være i overensstemmelse med de kommende adgangsregler for de videregående uddannelser, der forventes udformet således, at der i større omfang end i dag tages hensyn til, hvilke fagkombinationer den enkelte har valgt. Muligheden for at vælge højniveaufag giver allerede hf'erne mulighed for bedre studiestartbetingelser, og desuden kan yderligere kvalificering opnås ved supplerende på enkeltfagsbasis.

I overensstemmelse med betænkningens forslag foretages en mindre stramning af optagelsesbetingelserne til hf for ansøgere, der kommer direkte fra folkeskolen, mens de formelle optagelseskrav til voksne ansøgere nedtones. Prøver aflagt efter lov om almen voksenuddannelse indgår i vurderingen af den voksnes ansøgers reelle kvalifikationer.

Det forventes i betænkningen, at en stærkere sortering af de unge ansøgere ud fra faglige kriterier vil mindske frafaldet ved uddannelsen, og derfor foreslås optagelsesgrundlaget ændret fra det nuværende krav om ét 10.klassesfag på udvidet niveau (dansk) til 3 (dansk samt 2 af fagene matematik, engelsk, tysk eller fransk). Lovforslaget stiller yderligere som betingelse, at ansøgeren er erklæret egnede af den afleverende skole (i lighed med reglerne for gymnasiet). Ud fra det synspunkt, at kundskaber og modenhed kan opnås ad forskellige veje, og at det formelle uddannelsessystem kun er én af disse, stilles der kun det formelle krav til voksne ansøgere, at de skal have afsluttet grundskoleuddannelsen mindst ét år forinden. I øvrigt overlades det til rektor eller forstanderen på hf-kurset at vurdere ansøgerens kvalifikationer, og forudsætningen for optagelse er, at ansøgeren forventes at kunne følge undervisningen på tilfredsstillende måde og fuldføre den på normal tid. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om optagelse af ansøgere, der ikke opfylder disse betingelser, herunder om at særligt egnede ansøgere kan optages allerede fra 9.klasse.

4. Økonomi

Lovforslagets økonomiske konsekvenser har været drøftet mellem Amtsrådsforeningen i Danmark og

Undervisningsministeriet, og der er enighed om, at lovforslaget, som det foreligger, kan udmøntes på udgiftsneutral måde. Udmøntningen vil blive drøftet med Amtsrådsforeningen med henblik på at sikre denne udgiftsneutralitet.

5. Væsentlige ændringer på bekendtgørelsesplan

Som et led i den større fleksibilitet i uddannelsen, der lægges op til i lovforslaget, påtænkes der gennemført en deregulering på bekendtgørelsesplan, således at kurserne får større frihedsgrader i tilrettelæggelsen af undervisningen og i det hele taget en større grad af selvforvaltning. Følgende ændringer påtænkes gennemført:

- Holddannelsesreglerne fjernes.
- De maximale klasse- og holdkvotienter afskaffes (kræver aftaleændring!).
- De faste ugetimetal i fagene erstattes af årstimetalsrammer. Derved åbnes for en større fleksibilitet i tilrettelæggelsen af undervisningen i de enkelte fag, og det bliver muligt at organisere undervisningen med stor variation også på 2-årigt kursus.
- Der foretages justeringer af timetal, og fagenes mål- og indholdsbeskrivelser gennemgås med henblik på en evt. opstramning og en større grad af sammenlignelighed i niveau med de øvrige gymnasiale uddannelser.
- Der etableres mulighed for samlæsning mellem visse hf-fag og gymnasiefag.

B. Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen bibeholder den samlede højere forberedelseksamen som en bred almen og studieforberedende uddannelse for unge og voksne – og dermed både som indgang til og tilbagevendende til uddannelsessystemet – parallelt med enkeltfagssystemet beregnet for voksne, der ønsker en mere målrettet, supplerende uddannelse.

Til § 2

Lovforslagets fagrække betyder en udvidelse i forhold til de gældende hf-bestemmelser. Udvidelsen af fagrækken skal ses i lyset af de ændringer, der er sket i samfundet, og det deraf følgende behov både for en nyorientering af indholdet i en fuld almen uddannelse og for en specifik supplerende af tidligere uddannelse. Ved at udvide fagrækken til også at omfatte gymnasiets fagrække åbnes der desuden mulighed for, at en studentereksamen kan aflægges inden for rammerne af denne lov.

Til stk. 2

Der tilstræbes sammenlignelighed i fagenes niveau – men ikke nødvendigvis i indhold – med fagene i de øvrige gymnasiale uddannelser, især gymnasiet, samtidig med at niveauerne ligger i naturlig forlængelse af de afsluttende niveauer i henholdsvis grundskole og almen voksenuddannelse.

En vigtig nyskabelse er muligheden for at tilbyde fagene på gymnasiets højniveau. Det er en forudsætning for, at der kan aflægges en studentereksamen inden for rammerne af denne lov, men højniveaufagernes funktion bliver imidlertid nok så meget at tjene som tilbud om specifik kvalificering og som supplementmulighed i forbindelse med optagelse til videregående uddannelse, dvs. som afløser for GSK (jf. i øvrigt de almindelige bemærkninger og bem. til § 15, stk. 3).

Det er forudsat, at de skriftlige prøver i højniveau-fagene er identiske med de tilsvarende prøver ved studentereksamen. En studentereksamen i henhold til denne lov vil desuden kræve, at den skriftlige prøve i dansk er identisk med prøven ved studentereksamen (jf. bem. til stk.5).

Til stk. 3

Denne bestemmelse svarer til gældende hf-lovs § 2, stk. 2.

Til stk. 5

To væsentlige særkender ved hf er bibeholdt: Obligatorisk afsluttende prøve i alle fag og muligheden for at sammenstykke en samlet eksamen gennem enkeltfagsprøver. Som efter gældende ordning er der ikke prøve i fagene billedkunst, idræt og musik som fællesfag i et 2-årigt forløb.

Den hidtidige minimumstidsgrænse på tre år for sammenstyknin g af en samlet eksamen ophæves, således at studerende på baggrund af særlige forudsætninger eller gennem en særlig indsats kan aflægge en samlet eksamen på kortere tid, evt. som helt eller delvis selvstuderende.

Som noget nyt indføres muligheden for at aflægge en studentereksamen ved et hf-kursus. Ved tilrettelæggelsen af undervisning til studentereksamen over 2 år anvendes de fag- og timeplaner, der gælder for studenterkurser. Endvidere åbnes for, at studentereksamen kan sammenstykkes af enkeltfag, og der etableres mulighed for meritoverførsel mellem visse hf-fag og fag til studentereksamen.

Til stk. 6

Bestemmelsen svarer til gældende hf-lovs § 6, stk.

3, og hermed bevares et andet centralt hf-princip: muligheden for at aflægge både enkelte prøver og en samlet eksamen efter selvstudium.

Til § 3

Det er bestemmelsens intention, at hf fortsat skal føre frem til et felt af videregående uddannelser, der er så bredt som muligt. Erfaringer fra hf's mere end 20 årige historie har vist, at en samlet hf-eksamen primært bruges til korte eller mellemlange uddannelser. Kun godt 10 pct. af en årgang hf-kursister benytter i dag deres eksamen til en lang videregående uddannelse. Der henvises til de almindelige bemærkninger.

Til § 4

Der henvises til bemærkningerne til § 1.

Til § 5

Bestemmelsen afløser hf-lovens § 8 stk. 2, og § 9. Bestemmelserne i gældende hf-lovs § 8, stk. 1, er forudsat opretholdt i de bestemmelser, ministeren fastsætter. Det vil således fortsat være gældende,

- at prøverne er dels mundtlige, dels skriftlige,
- at ministeren giver opgaverne til de skriftlige prøver,
- at mundtlige prøver er offentlige,
- at ministeren beskikker censorer til eksamen og
- at læreren eksaminerer ved de mundtlige prøver og stiller eksamensspørgsmålene, som skal godkendes af censor.

Det er endvidere forudsat, at eksamensbevis udstedes på en blanket, der udfærdiges af ministeren, med angivelse af eksamenskarakterer og deres gennemsnit, og at de nuværende betingelser for indstilling til eksamen (mødepligt) opretholdes.

Til § 6

Med indførelsen af hf i 1967 var uddannelses- og erhvervsvejledningen (studievejledningen) en af hf's nyskabelser, og ordningen har i det forløbne tidsrum bevist sin store berettigelse. Ændringerne i uddannelsen i øvrigt skaber imidlertid behov for en mindre justering af vejledningen. Reglerne agtes udformet i overensstemmelse med betænkningens forslag, således at der lægges mere vægt på optagelsesvejledningen og den individuelle vejledning i det hele taget. Begrundelsen er de øgede valgmuligheder, friere tilrettelæggelsesformer samt et forsøg på at mindske frafaldet under uddannelsen. Den kollektive, klassebaserede uddannelsesorientering er nævnt i § 2, stk. 1.

Til § 7

Bestemmelserne i denne paragraf er nye for hf-området. Hidtil har handicappede og langtidssyge hf-kursister i stor udstrækning, men med variation fra amtskommune til amtskommune modtaget støtte i analogi med den støtte, der ydes til gymnasieelever. En egentlig lovhjælp har imidlertid ikke eksisteret, men etableres hermed i overensstemmelse med betænkningens forslag og med gældende praksis i de fleste amter. Begrundelsen er, at hf-uddannelsen på linie med de andre kompetencegivende uddannelser bør være et uddannelsesstilbud til *alle* kvalificerede. De foreslåede bestemmelser svarer til gældende bestemmelser på gymnasieområdet.

Til § 8

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende hf-lovs § 2, stk. 3.

Til §§ 9 – 10

Vedr. de ændrede optagelsesbetingelser henvises til de almindelige bemærkninger.

Til § 9, stk. 2

Bemyndigelsen sigter mod en fastsættelse af optagelsesproceduren og mod at skabe mulighed for, at ansøgere med utraditionelt skoleforløb eller ganske særligt egnede ansøgere fra 9.klasse kan optages.

Til § 11

Der bør ved optagelse til den 2-årige højniveauundervisning i fagene engelsk, tysk, fransk, matematik, fysik eller kemi lægges vægt på, at ansøgeren har bestået folkeskolens udvidede afgangsprøve i det pågældende fag med et tilfredsstillende resultat eller på anden måde, fx gennem prøver ved almen voksenuddannelse har opnået mindst tilsvarende niveau.

Til § 12

Bestemmelsen fastslår det frie valg af institution inden for den fastsatte kapacitet. Bestemmelsen giver endvidere ministeren hjemmel til at fastsætte regler om fordeling af ansøgere, hvis ikke alle kan optages på den ønskede institution.

Til § 13

2-årigt hf-kursus findes i dag på 69 gymnasier og otte seminarier samt på fire selvstændige kurser. Hf-enkeltfag tilbydes som en hovedaktivitet på 78 amtsskolelige voksenuddannelsescentre samt på 35 handels- og

tekniske skoler, der hver kun har ganske få hold. Der er forholdsvis vandtætte skodder mellem de 2-årige kurser og enkeltfagskurserne, selv om der på cirkulæreplan er åbnet for begrænsede samarbejdsmuligheder.

Lovforslaget ændrer i sig selv ikke ved den eksisterende institutionsstruktur, men for at fremme fleksibiliteten vil alle institutionstyper for fremtiden kunne tilbyde såvel 2-årige forløb som enkeltfagsundervisning. Desuden kan studenterkurserne tilbyde undervisning inden for denne lovs rammer, ligesom det er tænkeligt, at de selvstændige kurser får behov for at tilbyde undervisning, der henhører under anden lovgivning som fx. almen voksenuddannelse.

Der åbnes for samarbejde mellem institutionerne på alle planer, og omfanget af dette samarbejde må bestemmes af lokale forhold.

En sådan fleksibel struktur, der også rummer muligheden for, at der kan ske sammenlægning af institutioner, hvis forholdene tilsiger det, vil under hensyn til befolknings- og samfundsudviklingen – det faldende antal unge og det stigende behov for voksenuddannelse – sikre, at uddannelsesstilbudet fortsat kan være landsdækkende.

Til § 14

Bestemmelsen svarer til § 5 i lov om amtskommuners overtagelse af visse statsskoler og -kurser m.v.

Til § 15

Bestemmelsen i *stk. 1* fastslår, at det fortsat er amtsrådene, der er ansvarlige for, at der er tilstrækkelig kapacitet til at optage de kursister, der opfylder betingelserne for optagelse til et samlet forløb på hf efter § 9. Heri ligger tillige, at det fortsat er amtskommunerne, der stiller lokaler med fornødent inventar til rådighed for skolerne.

I *stk. 2* fastslås, at amtsrådene skal tilbyde enkeltfagsundervisning i et sådant omfang, at voksne, der opfylder optagelsesbetingelserne i § 10, sikres et reelt uddannelsesstilbud. Forpligtelsen skal ses i sammenhæng med det lokale behov for den pågældende undervisning. Hvor der er tale om undervisning, der kun har ringe lokal søgning, må deltagerne være indstillet på, at undervisningen af ressourcemæssige årsager oprettes med et noget større tidsinterval end normalt og f.eks. kun på en enkelt centralt placeret uddannelsesinstitution i amtskommunen eller uden for amtskommunen i et samarbejde flere amtskommuner imellem.

Til stk. 3

Bestemmelsen sigter mod den del af GSK-suppleringen, der hidtil har været finansieret af staten og centralt styret. GSK-suppleringen vil bortset fra særlige kurser på videregående uddannelsesinstitutioner indgå i amternes almindelige undervisningsplaner, men der vil formodentlig fortsat være behov for en central koordinering af aktiviteten.

Bestemmelsen skal sikre, at ansøgere til videregående uddannelsesinstitutioner, der ikke umiddelbart opfylder adgangsbetingelserne lokalt, kan supplere i fornødent omfang.

På tilsvarende måde forudsættes laboratoriekurser, som i statsligt regi etableres for selvstuderende i hf-fagene fysik, kemi, biologi og idræt decentraliseret til amtskommunerne.

Til § 16

Bestemmelsen afløser den gældende hf-lovs § 3. Ministeren fastsætter regler for godkendelsen af private hf-kurser, og der er ikke tilsigtet nogen ændring i øvrigt i forhold til gældende ordning. Efter den gældende lov gives godkendelsen af et privat hf-kursus for en bestemt årrække. Dette er ikke opretholdt i lovforslaget, idet det findes overflødig som følge af den udtrykkelige bestemmelse i stk. 3 om, at en godkendelse kan tilbagekaldes, hvis kurset ikke overholder fastsatte regler eller meddelte påbud.

Til § 17

I forhold til de gældende regler er amtsrådets kompetence eksplicit opregnet i lovforslaget.

Til stk. 1

Det er amtskommunen, der fastsætter kursets budgetramme, og det henstilles, jf. almindelige bemærkninger pkt. 4, at amtsrådene lader kurserne følge et bloktilskudssystem med kursistalsafhængige bevilninger.

Som efter gældende praksis skal amtskommunen indhente en udtalelse fra ministeriet om samtlige ansøgere forud for udvælgelse og ansættelse af rektor. Ministeriet skal i udtalelsen om ansøgerne anføre, hvem der har de nødvendige kvalifikationer til at kunne bestride stillingen.

Det er nu kursernes bestyrelser, der skal tage stilling til, hvor mange kursister der skal optages i klasserne, mens amtsrådet skal tage stilling til kursets maksimale antal klasser samt det mindste antal kursister, kurset er forpligtet til at optage.

Til stk. 2

Amtsrådet kan pålægge et kursus at tilbyde bestemte fag, som amtskommunen forpligtes til at oprette for ansøgere, der vil søge optagelse på videregående uddannelser (tidligere GSK-undervisning).

Til stk. 3

Hvis en amtskommune delegerer (dele af) sine beføjelser til bestyrelsen, kan der efter de almindelige delegationsregler klages til amtsrådet over bestyrelsens beslutninger på de udlagte områder.

*Til § 18**Til stk. 1*

Bestemmelsen om oprettelse af en skolebestyrelse ved alle selvstændige kurser er ny og skal ses i sammenhæng med forslaget i lov om gymnasiet m.v. om indførelse af skolebestyrelser ved gymnasierne. Bestemmelsen er kun aktuel for de få kurser, der ikke er tilknyttet et gymnasium, et seminarium, et voksenuddannelsescenter mv. Ved alle de hf-kurser, der er knyttet til gymnasieskoler, har også hf-eleverne været repræsenteret i skolerådene, der nu foreslås afløst af skolebestyrelser.

Med forslaget får de amtskommunale hf-kurser således en bestyrelse på samme måde, som tilfældet er ved de private kurser.

Til stk. 2

Ifølge forslaget skal bestyrelsen omfatte repræsentanter for amtsrådet og kommunalbestyrelserne i kursets opland, for kursisterne og for personalet. Repræsentanterne for amtsrådet og kommunalbestyrelserne skal ikke nødvendigvis vælges blandt de kommunale råds medlemmer.

Herudover er der åbnet mulighed for, at der i bestyrelsen kan optages andre udefra kommende repræsentanter, og der er nævnt som eksempler repræsentanter for videregående uddannelser og for erhvervslivet. Sammensætningen af en bestyrelse kan således variere fra kursus til kursus afhængig af de lokale forhold, men et flertal af medlemmerne skal være udefra kommende og må ikke udgøres af kursister og personale ved kurset. Rektor er i alle tilfælde tilfornodnet bestyrelsen.

Til stk. 3

Den nærmere sammensætning af bestyrelsen skal fremgå af kursets vedtægter, der fastsættes af amtsrådet.

Til stk. 4

Bestyrelsens opgaver er udvidet i forhold til kompetencen for skolerådene. Det er således bestyrelsen, der fastsætter det maksimale antal kursister i klasserne og fagudbudet samt har ansvaret for kurssets budget.

Til § 19

Bestemmelsen afløser skolestyrelseslovens § 57, hvorefter rektor har den kompetence, der ikke udtrykkeligt er tillagt andre.

Den kompetence, der er tillagt rektor, svarer til de beføjelser, rektor har efter den gældende lov med de ændringer, der følger af, at der er oprettet en bestyrelse, som rektor har indstillingsret til for så vidt angår kurssets maksimale antal kursister i klasserne, kurssets fagudbud og budgettet.

Til stk. 3

Ud over optagelsen af kursister er det forudsat, at rektor som hidtil træffer afgørelser i sager vedr. mødepligtsregler, bortvisning af studerende fra kursus m.v.

Til § 20

Bestemmelsen om et pædagogisk råd, der omfatter kurssets rektor og lærere, afløser de gældende regler om lærerråd. I lighed med ordningen på folkeskoleområdet og i overensstemmelse med forslag til ny gymnasielov etableres det pædagogiske råd som rådgivende for rektor. Der er ikke fastsat bestemmelser om mødeledelse. Det enkelte amtsråd vil kunne beslutte, enten at rektor skal være mødeleder, eller at de pædagogiske råd selv vælger deres mødeleder. I sidstnævnte tilfælde får den pågældende ikke andre udførende funktioner og indgår ikke i ledelsesstrukturen.

Lærernes og øvrige ansattes indflydelse i øvrigt kanaliseres gennem deres medlemskab af skolebestyrelsen og gennem de sædvanlige samarbejdsregler (samarbejdsudvalg). Hvorvidt der herudover på det enkelte kursus fortsat er behov for opretholdelse af et lærerråd og et fællesudvalg, er en lokal afgørelse. Som en konsekvens heraf vil de meget detaljerede bestemmelser om sammensætning og kompetence for de enkelte lokale organer, som fremgår af den gældende lærerrådsbekendtgørelse, ikke blive opretholdt.

Til § 21

Kursistrådet afløser elevrådet i henhold til skole-

styrelseslovens § 80 b. Det er forudsat, at kursistrådet ikke kan udtale sig om enkelte læreres forhold.

Til § 22

Bestemmelsen præciserer kompetencefordelingen på private kurser efter denne lov, uden at der med bestemmelsen er tilsigtet en ændring i bestående forhold på området.

Til § 23

Bestemmelsen sikrer, at de ledelsesregler, der er gældende for uddannelsesinstitutioner, der er oprettet i henhold til anden lovgivning, fortsat er gældende. Her tænkes i første omgang på voksenuddannelsescentre, der er oprettet i henhold til lov om almen voksenuddannelse, samt på erhvervsskolerne.

Stk. 2 fastslår endvidere, at lederne af de ovenfor nævnte institutioner i relation til forhold vedrørende hf yderligere tillægges beføjelser, der svarer til de beføjelser, rektor for et selvstændigt kursus er tillagt. Hertil kommer, at lederne tillægges beføjelsen til at fastlægge kurssets fagudbud. Det forudsættes, at den gældende ordning med tilforordnet rektor afskaffes.

Til § 24

Bestemmelsen afløser § 3, stk. 4, i hf-loven, hvorefter undervisningsministeren foranstalter tilsyn med kurserne.

Med overtagelsesloven, hvorefter de statslige kurser overgik til amtskommunerne, ønskede man at fastholde det centrale pædagogiske tilsyn uændret. Der er heller ikke med det foreliggende forslag tilsigtet en ændring af det pædagogiske tilsyn, herunder den direkte kontakt mellem ministeriet og det enkelte kursus, jf. bemærkningerne til forslaget til overtagelsesloven og uddybet i Rapport af maj 1985 fra Udvalget vedrørende det centrale pædagogiske tilsyn.

Bl. a. med udgangspunkt i den såkaldte 'Ribe-sag', hvor Folketingets Ombudsmand fastslog, at der ikke var hjemmel i den gældende gymnasielov til at omgøre eksamensresultater, har man dog i lighed med forholdet på gymnasieområdet fundet det hensigtsmæssigt at præcisere rammerne for det centrale pædagogiske tilsyn, samtidig med at man i forslaget har medtaget en hjemmel til at omgøre trufne afgørelser i forbindelse med eksamen.

Man har således forestillet sig, at der med hjemmel i bestemmelsen i stk. 2 skal fastsættes regler, hvorefter ministeren – i tilfælde hvor der måtte foreligge graverende og åbenlyse fejl i forbindelse med eksamen – skal kunne gå ind og annullere en eksamen. Hvor en sådan situation måtte foreligge, er det tan-

ken at give de studerende lejlighed til omeksamen under de efter omstændighederne gunstigst mulige vilkår.

I *stk. 2* har man udtrykkeligt fastslået, at ministeren kan give pålæg til rektor i pædagogiske anliggender, hvorimod det fortsat vil være amtsrådet, der som ansættelsesmyndighed kan give tjenstlig påtale. Hvis en rektor sidder pålæg fra ministeriet overhørig, retter ministeriet henvendelse til amtskommunen om tjenstlig forfølgelse af sagen.

Til stk. 4

Bestemmelsen indeholder en bemyndigelse til ministeren til at fastsætte regler om etablering af de nødvendige informationssystemer, herunder måden hvorpå indberetning sker. Det forudsættes, at der efter forhandling med Amtsrådsforeningen i Danmark sker en udvikling af det gymnasieadministrative system (GAS), samtidig med at systemet udvides til også at omfatte enkeltfagsundervisningen.

Til § 25

Bestemmelsen i *stk. 3* har til hensigt at give ministeren mulighed for at sikre, at der ikke sker en standardglidning på hf-området på samme måde, som det er sket på folkeskoleområdet. Bestemmelsen er parallel til folkeskolelovens § 15, stk. 2.

Til § 26

Bestemmelsen i *stk. 3* er indsat som følge af, at der ved lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner er ændret i befolkningsopgørelsen vedr. personer, som i medfør af bistandslovens § 11, nr. 1, ved medvirken fra anden kommune eller offentlig myndighed anbringes f.eks. i institution og pleje i kommunen.

Til § 27

Bestemmelsen i *stk. 3* går ud på, at der med udgangspunkt i, at undervisningsmidlerne normalt er gratis for de studerende, kan træffes bestemmelse om, at de studerende i begrænset omfang selv skal anskaffe undervisningsmidler. Dette gælder således ordbøger, lommeregner, papir og lignende til eget brug, herunder fotokopier. Men herudover åbnes der mulighed for, at de studerende i et vist omfang selv køber og dermed kommer til at eje lærebøger, der kan have varig værdi for de pågældende studerende. Det forudsættes dog, at det offentlige som hidtil afholder størsteparten af udgifterne til de undervisningsmidler, der er nødvendige for undervisningen.

Hensigten er at åbne for en forøgelse af bogindkøbene i det omfang, de studerende for fremtiden kommer til selv at anskaffe undervisningsmidler.

Undervisnings- og Forskningsministeriet vil således ikke kræve bloktilskudsregulering for elevbetalingen af undervisningsmidler ud over ordbøger, lommeregner, papir og lignende til eget brug, herunder fotokopier.

Der henvises i øvrigt til lov om depositum ved ungdomsuddannelser mv., hvorefter kursister på de 2-årige hf-kurser opkræves et depositum, der tilbagebetales efter gennemført uddannelse, mens deltagere i prøveforberedende enkeltfagsundervisning til hf skal betale et gebyr pr. fag. Denne bestemmelse gælder efter *stk. 4* nu også selvstuderende, og der er dermed skabt parallellitet til lov om almen voksenuddannelse.

Til § 28

Bestemmelsen i § 28 afløser § 4 i hf-loven og vedrører betingelserne for tilskud til private kurser i henhold til støtteleven.

Til § 29

Lovbestemmelsen er ny, men er en præcisering af den gældende praksis, hvorefter man på hf-området har anvendt kvalifikationskravene til gymnasielærere analogt, jf. den gældende gymnasielovs § 16. Bestemmelsen er formuleret på samme måde som den tilsvarende i forslaget til ny gymnasielov.

Til § 30

Bestemmelsen giver ministeren udtrykkelig hjemmel til at fravige lovens bestemmelser til fremme af forsøgsarbejde. En sådan generel hjemmel har ikke været medtaget i hf-loven, men en speciel forsøgsbestemmelse om ledelsesforsøg har været optaget i skolestyrelseslovens § 80 a.

Bestemmelsen i *stk. 2* giver ministeren mulighed for at fastsætte særlige betingelser for et kursus, der tilbyder undervisning, der sigter mod en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til de videregående uddannelser. Der er ikke for øjeblikket kendte planer om sådanne tilbud på kurserne.

Til § 31

Det præciseres i denne bestemmelse, at klager over rektors pædagogiske afgørelser kan indbringes for ministeren, mens styrelsens afgørelser på de amtskommunale kurser kan indbringes for amtsrådet.

Til § 32

I forslaget har man generelt fastsat bestemmelser, der omfatter såvel amtskommunale som kommunale, statslige og private kurser, idet man dog har haft det amtskommunale kursus som hovedmodel.

I denne bestemmelse har man fastsat, hvilke organer der for de kommunale, statslige og private kurser skal udøve de beføjelser, der generelt er tillagt amtsrådene for de amtskommunale kurser.

For de private kurser vil kompetencefordelingen i øvrigt være fastslået i kursets vedtægter.

Bestemmelsen i *stk. 1* betyder, at de særordninger for så vidt angår Københavns og Frederiksberg kommuner, der for øjeblikket gælder i henhold til skolestyrelsesloven, ophæves.

Til § 33

I *stk. 1* anføres, at rektorerne uden for Københavns Kommune er ansat som tjenestemænd efter reglerne i lov om tjenestemænd i staten, folkekirken og folkeskolen. De er således tjenestemænd ved det amtskommunale skolevæsen og omfattet også af lovens særbestemmelser om folkeskolens tjenestemænd. Dette gælder dog ikke de tjenestemænd, der i forbindelse med statskursernes overgang til amtskommunerne valgte at opretholde deres ansættelsesforhold som statstjenestemænd. Det foreslås, at kompetencen til at foretage uansøgt afskedigelse af en tjenestemand bortset fra ved opnået 70 års alder tilkommer undervisnings- og forskningsministeren som hidtil (jf. tjenestemandens lovens § 26, stk. 2, og skolestyrelseslovens § 40, stk. 3). Dog foreslås det, at kompetencen til at foretage uansøgt afsked på grund af svagelighed overføres til amtsrådet.

Afsked på grund af svagelighed sker fortsat efter forelæggelse for Finansministeriet med henblik på stillingtagen til spørgsmålet om, hvorvidt den pågældende tjenestemandens svagelighed kan begrunde krav om pension ved afsked. Finansministeriet skal således kunne tiltræde, at der er grundlag for afsked på grundlag af svagelighed. Der er med forslaget om, at uansøgt afsked på grund af svagelighed fremtidig skal foretages af ansættelsesmyndigheden (amtsrådet) ikke tilsigtet en ændring af statens praksis på dette område. Forslaget er et udtryk for et ønske om forenkling af de gældende procedurer.

Til § 34

Som en konsekvens af ophævelsen af skolestyrelsesloven er lov hjemmelen for befodringsordningen for elever i ungdomsuddannelser overført til gymnasie loven, jf. forslaget til lov om gymnasiet mv. Befodringsordningen, der finansieres og administreres af amtskommunerne, omfatter elever i ungdomsuddannelserne under Undervisnings- og Forskningsministeriet. Ved ungdomsuddannelser forstås uddannelser, der af Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte er godkendt som støtteberettigede ungdomsuddannelser. Ordningen omfatter derfor kun heltidsuddannelser og kun skolebaserede uddannelser. Der vil blive udstedt en fælles bekendtgørelse, der omfatter samtlige ungdomsuddannelser i Undervisnings- og Forskningsministeriet.

Det følger af de almindelige forvaltningsretlige regler, at amtskommunernes afgørelse om befodringsstilskud ikke kan indbringes for ministeren.

*Til § 35**Til stk. 3*

En række bestemmelser i overtagelsesloven er fortsat relevante, men vil efterhånden blive overflødige, hvorfor det foreslås, at ministeren bemyndiges til at ophæve disse bestemmelser.

Til stk. 4 og 5

I henhold til bestemmelsen i § 46 b i frikommuneloven er der godkendt frikommuneforsøg vedrørende holdoprettelse (§ 3, stk. 1 og 3, i lov om prøveforberedende enkeltfagsundervisning), ændret styring, herunder nedlæggelse af repræsentantskab og kursusnavn (§ 2, stk. 4 og 5, i enkeltfagsloven) samt fravigelse af reglerne om deltagergebyr (§ 8, stk. 1, i enkeltfagsloven).

Da lovforslaget indeholder ændringer i de nævnte bestemmelser, der overflødiggør forsøg som de etablerede – idet reglerne om gebyr for så vidt angår kurser på hf-enkeltfagskurser nu findes i gebyrloven, og derfor falder uden for dette lovforslag – foreslås § 46 b i frikommuneloven ophævet.

De frikommuneforsøg, der er etableret i medfør af bestemmelsen, forudsættes gennemført efter deres indhold i godkendelsesperioden.

Der er ikke i frikommuneloven hjemmel til at fravige hf-loven. På dette område er der kun godkendt et enkelt frikommuneforsøg med fravigelse af bekendtgørelsen om fordeling af ansøgere til de 2-årige hf-kurser. Dette forsøg er ikke aktuelt efter gennemførelsen af bestemmelserne om optagelse i dette lovforslag, men forsøget forudsættes gennemført i godkendelsesperioden.

I takt med et evt. behov for at fravige reglerne i lovforslaget er Undervisnings- og Forskningsministeriet indstillet på at medvirke til at tilvejebringe en hertil svarende hjemmel i frikommuneloven.